

dövastidning

3:2018

STOR VALSPECIAL

EXTRA:
Minnesbilaga om Låw

Landet runt: Jönköping

T-Meeting-familjen

Ring med T-Meeting!

T-Meeting är en produktfamilj. Här finns klassiska TM och nya TERA. T-Meeting följer standarden för Total Konversation. Den gör att det går att ringa mellan alla som följer samma standard. Det går att använda förmedlings-tjänster för döva och hörselskadade.

För oss är det viktigt att alla kan kommunicera på lika villkor. Välkommen till vår familj!

TM - För dig som bryr dig om bildkvalitet

TM är i utvecklingens framkant med överlägset flest användare. TM har realtidstext och fungerar även för texttelefoni. T-Meeting vet att du endast nöjer dig med bästa kvalitet och med TM får du alltid en produkt som ger dig bästa möjliga bild och ljud. TM finns för läsplattor, mobiltelefoner och datorer.

Hur skaffar jag T-Meeting?

T-Meeting är hjälpmedel. Landstingen och regionerna är skyldiga att erbjuda hjälpmedel om man behöver det i vardagen. Hur det sker och vilka regler som finns beror på var man bor.

Behöver man T-Meeting i sitt arbete är det genom Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen ansökan av hjälpmedel sker.

TERA - För dig som även vill kommunicera via text

TERA har samma bildtelefonfunktioner och IP-text-telefoni som i TM. TERA kan alltså ringa vanliga bildtelefonsamtal på samma sätt som TM med direkt till en annan bildtelefon eller via en förmedlingstjänst. Självklart med samtidig bild, ljud och text.

Utöver detta finns den automatiska tolken som översätter tal-till-text / text-till-tal i vanliga telefonsamtal. TERA möjliggör även användning av telefonitjänster som förutsätter tonval och återuppringning, exempelvis 112, 1177, bank och företag. TERA har även Ring Direkt: Du får ett eget telefonnummer som ser ut som alla andras. TERA finns idag för läsplatta och mobiltelefon.

Många döva och hörselskadade som behöver, har fått TERA som hjälpmedel hemma eller på arbetet.

Vill du veta mer om T-Meetingfamiljen, kontakta ditt landsting eller bjud in oss till din förening! Du kan också se exempel på vår Facebook-sida. Följ oss där så får du alltid senaste nytt!

T-MEETING
We make it possible!

Nu närmar sig valet – vi på DT laddar om

Plötsligt är den dagen här. Valdagen. Dagen då vi går till valurnorna och röstar på vilka partier vi vill ska styra landet i fyra år. Det kändes som om det var nyligen vi röstade senast. Om vi tänker efter, har den här mandatperioden som nu går mot sin ända varit turbulent. Mycket har hänt på kort tid.

Först genomgick Sverige en regeringskris direkt efter valet. Sedan kom den stora flyktingkrisen och Europa blev ännu mer stängt. I världen fick vi se populistiska ledare väljas eller bli omvalda som presidenter eller premiärministrar. Flera krig fortsätter att härja, som det i Syrien. Klimatutmaningen är fortsatt stor.

För oss döva i Sverige är flera frågor ännu olösta. Som hur vi kan få tolk när vi behöver det. Som hur vi kan känna oss trygga på äldre dagar. Som hur vi ska kunna få jobb när arbetsgivare är osäkra och rädda för att anställa normbrytare.

I det här numret har vi en stor valspecial. Vi tar upp områden som berör döva: arbetsmarknad, äldreomsorg, tolktjänst och utbildning. Och så träffar vi tre döva politiker-kandidater från Centerpartiet, Feministiskt initiativ och Kristdemokraterna. Kanske vi i år ser en döv riksdagsledamot för första gången?

Med anledning av **Lars-Åke "Låw" Wikströms** bortgång har vi gjort en 8-sidig minnesbilaga. Han är en av den svenska dövrörelsens största profiler och brukar kallas dövmédvetanderörelsens fader. Tomas Lagergren har tecknat ett personligt porträtt av honom. Och så har ett antal personer gett sin syn på Låw – mannen med många ansikten: allt från skicklig lärare till uttrycksfull skådespelare till starkt övertygad ordförande.

Slutligen önskar vi på DT er alla en riktigt skön sommar! På återseende i september. Till dess, besök gärna dovastidning.se.

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

Arbetsmarknad för nyanlända	4
DT frågor – partierna svarar	5
Inga ensam döv på äldreboende	6
DT frågor – partierna svarar	7
Elsa fick inte tolk till simträningen	8
DT frågor – partierna svarar	9
Mer teckenspråk i skolan, tack	10
DT frågor – partierna svarar	11
Tre döva politiker-kandidater	12
I korthet	14
DT besöker Vätterbygds DF	15
Förbundsnytt	16
Unga dövas zon	18
Seniornytt	20
Insändare	21
Sarah Remgrens krönika	22
Viktor Jäderlunds illustration	23

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 3/2018

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skräddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp: Utgivning:
Nr 4: 17/8 6/9
Nr 5: 5/10 25/10
Nr 6: 23/11 13/12

REDAKTION:
Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:
Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Mikael Öhlund
Form: Formligen.se

**PRENUMERATION/
UTEBLIVEN TIDNING:**
Kontakta
prenumeration@dovastidning.se
Prenumerationspris: 300 kr/år

Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:
Kontakta
annons@dovastidning.se
070-241 53 75 eller 073-056 21 69

Vid föreningsannonsering,
kontakta redaktionen.

Upplaga: 5000 ex
Tryck: Maj 2018
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

Mohamad Hanou.

Abdoulie Faye.

Fatena Kordi.

Mohamad, Abdoulie och Fatena:

Viktigt att nyanlända får in foten på arbetsmarknaden

En av årets heta valfrågor är hur nyanlända ska kunna få jobb och om de ska ha lägre lön att börja med. DT träffar Mohamad, Abdoulie och Fatena på Mo Gård folkhögskola i Åkarp och pratar om deras tankar kring att få in foten på arbetsmarknaden.

Nu studerar Abdoulie Faye, Fatena Kordi och Mohamad Hanou svenska, teckenspråk, matematik, samhällskunskap och friskvård på Mo Gård folkhögskola i Åkarp utanför Malmö. De har tankar och drömmar om hur de ska kunna börja jobba och om den svenska arbetsmarknaden för nyanlända.

Låt oss börja med Fatena Kordi, 45 år. I hemlandet Syrien fick hon som döv aldrig gå i någon skola alls. Och hon fick inte heller lära sig teckenspråk och arabiska. Istället kommunikerade hon med enkla gester under uppväxten.

Hon kom till Sverige nästan språklös för fyra år sedan. På Mo Gård folkhögskola fick hon till sin stora lycka träffa andra döva och lära sig teckenspråk för första gången.

– Jag vill fortsätta lära mig teckenspråk och svenska, säger hon.

Hon har hittills gjort praktik som trädgårdsskötare och i en secondhandaffär.

– Det var roligt, men jag vill främst jobba i förskolan, säger hon som önskar bli antingen barnskötare eller förskolpedagog.

Hon känner att hon fortfarande behöver plugga då hon har mycket att ta igen efter missad skolgång i hemlandet. Hon kan dock tänka sig att arbeta och studera parallellt så småningom.

Abdoulie Faye, 40, har tidigare arbetat som lärare i en dövskola i Gambia. Han undervisade i geografi, matte och naturorienterande ämnen.

Han har bott i Sverige i ungefär tre år. I november ifjol fick han uppehållstillstånd.

Den första augusti ska han få sitt allra första jobb, så kallade "instegsjobb", i Sverige. Det är att han ska arbeta fyra dagar i veckan som elevstöd och i kafeterian på Östervångsskolan, en specialskola för döva och hörselskadade elever i Lund. En dag i

veckan studerar han på Mo Gård folkhögskola.

Han är så glad över att få jobba i skolvärlden, en arena som han känner sig hemma på.

– Jag tror på ett så kallat snabbspår. Det är att man fortsätter med samma yrke i sitt nya hemland (efter en viss omskolning eller inkörningsperiod reds anm.), säger Abdoulie.

Mohamad Hanou har tidigare jobbat med lite allt möjligt i Syrien.

– Det var lätt att få arbete i Syrien, berättar han som går etableringskurs på Mo Gårds folkhögskola och har bott i Sverige i cirka tre år.

Etableringskursen är ett samarbete mellan folkhögskolan och Arbetsförmedlingen. Förutom svenska, teckenspråk och samhällskunskap innehåller den också arbetsförberedande delar.

Han är öppen för att jobba i en mataffär, städa, sy, och dela ut post med mera.

– Det är viktigt för mig att jobba istället för att gå på bidrag, säger han.

En het valfråga är om det är rätt att nyanlända utan gymnasieutbildning och/eller yrkeserfarenhet ska få lägre lön än inrikes födda att börja med. Syftet är att de snabbare ska lära sig det svenska språket och lättare få in foten på arbetsmarknaden.

Alla – Fatena, Abdoulie och Mohamad, säger att de tror på lägre löner för nyanlända.

– Viktigt att ju mer de lär sig, desto mer höjs lönen. Detta för att nyanländas löner sedan ska komma upp i nivå med inrikes föddas, säger Abdoulie.

Mohamad och Fatena håller med honom. De har tillsammans med Abdoulie önskemål till politiker:

Att de ska verka för attitydförändring hos arbetsgivare så att de blir mer positiva till att anställda döva med utländsk bakgrund och att Arbetsförmedlingen ska få mer resurser så att köer och handläggningstider kan bli kortare.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Arbetsmarknad

DT FRÅGAR – PARTIERNAS SVARAR

Hur vill ni underlätta för döva personer, både nyanlända och uppväxta i Sverige, att få in foten på arbetsmarknaden?

Vänsterpartiet

Vi vill tillsätta en ny statlig utredning om tolktjänst. Dagens system präglas av stora brister vilket påverkar tolkanvändares möjligheter till arbete negativt. Vi vill även modernisera lönestöden. Taket bör höjas och stöden bör anpassas efter individens behov. Vi vill också förbättra Arbetsförmedlingens arbete med målgruppen och att de ska ha hela ansvaret för handläggning av arbetshjälpmedel och ha fler specialiserade handläggare. Och så vill vi stärka skyddet mot diskriminering.

Socialdemokraterna

Regeringen har i år satsat 15 mkr för att öka möjligheterna till tolktjänst i arbetslivet. Det fixar inte allt, det vet vi. Men det är en början att bygga vidare på. Vi vill också att fler personer med funktionsnedsättning ska få stöd att komma in på arbetsmarknaden. Därför har vi gjort förenklingar när det gäller subventionerade anställningar. Regeringen har också höjt lönebidraget, vilket är viktigt för att skapa förutsättningar för fler personer att etablera sig på arbetsmarknaden.

Miljöpartiet

Den tolkning som krävs för att en döv person ska kunna utföra sitt jobb ska bekostas av staten, inte arbetsgivaren. Den ordning som råder i dag skapar stor risk för diskriminering i arbetslivet. Vi är positiva till modellen med så kallade "Etableringsjobb" som fack och arbetsgivare kommit överens om. Etableringsjobben ska löpa på två år, vara på heltid och normalt leda till tillsvidareanställning. Lönen ska vara i nivå med de lägsta nivåerna i kollektivavtalen. Och jobbet ska innehålla utbildning på betald arbetstid.

Sverigedemokraterna

Människor med funktionsnedsättning, tex dövhet, där anser vi att det är motiverat med lönestöd. Vi vill därav inte förändra dagens system på något vis. Subventionerade anställningar är således ett bra sätt att få hjälp in på arbetsmarknaden.

Centerpartiet

Vi delar Sveriges Dövas Riksförbunds uppfattning. Det kan inte vara den enskilda arbetsgivaren som ska stå för kostnaden. Många har i dag svårt att få in en fot på arbetsmarknaden, inte minst unga och nyanlända. Vi vill därför att alla ska slippa arbetsgivaravgift under de två första åren på arbetsmarknaden.

Liberalerna

I dag finns en djungel av olika stöd som syftar till att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning att få arbete. Vi vill ha färre men mer flexibla stöd. Vi vill lägga ner Arbetsförmedlingen och ersätta den med en myndighet som ska fokusera på dem som har allra svårast att få arbete. Det är inte rimligt att en enskild arbetsgivare ska stå för tolkkostnader. Reglerna för tolktjänst i arbetslivet behöver ses över så att tolkkostnader inte blir ett hinder för att tolkanvändare ska få jobb.

Kristdemokraterna

Kostnaderna för exempelvis tolkning ska inte leda till att arbetsgivare tvekar att anställa personer i behov av hjälpmedel. Offentliga arbetsgivare ska vara föredömen med anpassade arbetsplatser. Det är också viktigt att stödformer finns, t.ex. trygghetsanställningar, för att skapa varaktiga möjligheter till arbete. Vi vill reformera Arbetsförmedlingen. Vi vill ha en mer individuell matchning som utgår från god kunskap om den arbetssökandes förmåga.

Moderaterna

Fler arbetsgivare, i synnerhet offentliga, behöver ta tillvara på den kompetens och de erfarenheter som döva personer har. Att matchas till rätt arbetsplats, där ens kompetens kommer till sin rätt, är kanske särskilt viktigt för den som har en funktionsnedsättning. Samtidigt måste det finnas ändamålsenliga stöd för den som anställer. Vi vill att lönestöden för personer med en funktionsnedsättning förenklas.

Inga vill ha mer teckenspråk på äldreboendet

Inga Philip, 91, är ensam döv på sitt äldreboende i Jönköping. Om hon fick bestämma, hade hon gärna velat bo tillsammans med andra döva och därmed fått mer teckenspråk. "Personalen är dock snäll", säger hon.

När DT kommer på besök har hon nyligen ätit lunch.

– Jag fick kycklinglever med kokt potatis, gröna ärtor och lingon. Det var oväntat gott – jag som inte hade ätit kycklinglever på väldigt länge och glömt hur det smakade. Och så fick jag en persikohalva med vispad grädde till efterrätt, säger hon leende och berättar att maten brukar vara vällagad på äldreboendet.

Hon bor i en mindre lya med kök, badrum och balkong och har tillgång till vårdpersonal dygnet runt i huset.

Hur trivs du här?

– Bra. Sjuksköterskor är snälla. Jag lär dem lite tecken. De kan exempelvis teckna BRA, KAFFE, TACK och VAD DU VILL ÄTA. Och så kan jag läsa läppar ganska bra, berättar hon som bott på äldreboendet i drygt två och ett halvt år.

För henne var det svårt att flytta hemifrån. Hon var orolig för hur det skulle gå att bo tillsammans med hörande. Tidigare var hon van vid att vara omgiven av teckenspråkiga personer i sin umgängeskrets och besökte dövföreningen gärna.

– Nu är oron över och jag har vant mig vid att bo här. Men jag brukar inte umgås så mycket med andra hörande i det här huset.

Även om hon trivs på äldreboendet, hade hon gärna velat hamna på samma äldreboende som andra teckenspråkiga i Jönköpings kommun. Ingrid Widegren, ordförande för Vätterbygdens Dövas Förening, berättar att det tyvärr finns ett flertal äldre ensamma döva utspridda på olika äldreboenden.

– Vi har kämpat länge för att de ska få flytta ihop och ha tillgång till teckenspråkskunnig personal, men politiker har av olika skäl sagt nej hittills.

Ett skäl är att döva inte kan få förtur till lediga platser där

äldre döva redan bor och att kommunen inte kan se vilka som är döva i sitt register. Ett annat skäl är att gruppen döva är för liten för att det ska vara rimligt för kommunen att satsa på att ha teckenspråkskunnig personal.

Ingrid Widegren är särskilt bekymrad för äldre döva som har demens. Hur ska de kunna få stimulans på teckenspråk när de är ensamma döva på sitt äldreboende?

Inga Philips bror, Ingvar Johansson, tycker att det är lite jobbigt att se henne ensam på äldreboendet. Samtidigt säger han att han brukar se till att hälsa på henne för fika då och då. Och så pekar han på bildtelefonen som Inga har i vardagsrummet.

– Bildtelefonen är bra. Ibland ringer vi varandra och tecknar, berättar Ingvar.

En anledning till att Inga bor just där är att hon ska kunna ha nära till sina barn och barnbarn, som brukar hälsa på henne och t.ex. hjälpa med att handla det hon vill ha. Att flytta långt till ett teckenspråkigt äldreboende i Göteborg eller Malmö var därför aldrig aktuellt för henne.

Vad tycker du om att göra till vardags?

– Jag tycker om att läsa Jönköpings-Posten, Hemmets Veckotidning, och lösa korsord. När jag löser korsord händer det ibland att jag kör fast. Då sover jag på saken och kommer plötsligt på vilket ord det är dagen efter, säger Inga leende och fortsätter: Och så sover jag mycket. Jag försöker inte titta för mycket på tv.

Snart närmar sig valet. Vad vill du säga till lokala politiker i Jönköping?

– Jag vill att äldre döva ska samlas på ett ställe och ha personal som kan teckenspråk. Det är lättare med teckenspråk än att läsa läppar, säger hon som kommer från Bottnaryd, väster om Jönköping och har arbetat som fabriksarbetare, med att vika fina presentförpackningar. Hennes man var Folke Philip, som bland annat var styrelseledamot i Sveriges Dövas Riksförbund.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Äldreomsorg

DT FRÅGAR – PARTIERNAS SVARAR

Sveriges Dövas Riksförbund och Sveriges Dövas Pensionärsförbund yrkar att staten ska inrätta minst en nationell samordnare med döv- och teckenspråkskompetens så att äldre döva kan få rätt hjälp där de bor. Hur ser ni på SDR:s och SDP:s yrkande?

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet har tidigare föreslagit att regionala vägledare samt nationella samordnare för döva, äldre och dövblinda införs. Detta innebär således att Vänsterpartiet instämmer i yrkandet.

Socialdemokraterna

Vi är positiva till äldrevägledare som resurs för äldre döva och som finns i exempelvis Göteborg och Malmö. Genom ökad samverkan kan sådan verksamhet även erbjudas i mindre kommuner. Möjligen kan man pröva någon form av nationell samordning för att stödet inom äldreomsorgen ska öka.

Miljöpartiet

Vi vet att på vissa håll i landet finns det regionala vägledare som ett sätt att samordna mellan mindre kommuner och säkerställa att det finns kompetens. Det tycker vi är intressanta lösningar. Att kunna göra sig förstådd på sitt boende och i kontakten med hemtjänsten är en viktig faktor för att kunna känna sig trygg och vi vill att fler äldreboenden för teckenspråkiga inrättas. Vi har ännu inte tagit ställning till förslaget om en nationell samordnare dock.

Sverigedemokraterna

Detta låter mycket bra och det ställer vi oss positiva till.

Centerpartiet

Vi tror inte på statliga samordnare. Vi tycker att den äldre ska ha rätt att själv välja boende. Att äldre ska få samma möjlighet till god vård som yngre är självklart. På samma sätt ska äldre få samma möjligheter att välja till och välja bort de som utför vården. Vi vill att valfriheten blir lika stor i äldreomsorgen som inom skolan och barnomsorgen. När du blir gammal ska du ha samma rätt att själv bestämma över din välfärd som när du var yngre.

Liberalerna

Vi arbetar i många kommuner för att införa en lokal äldreombudsman. I många fall kanske den lokala äldreombudsmannen skulle innebära ett minst lika bra stöd? Det kan bero på vad som är mest angeläget i det enskilda fallet, god kunskap om den lokala äldreomsorgen eller god kunskap om dövas villkor. En äldrevägledare med dövkompetens kanske skulle skötas bäst av en oberoende organisation som t.ex. SDR eller SDP? Man skulle kunna tänka sig ett utökat offentligt stöd för att sköta en sån funktion.

Kristdemokraterna

Funktionen som äldrevägledare fyller är viktig. En nationell samordnare skulle kunna vara ett bra initiativ, men vi tror att det behövs lösningar närmre den äldre. En digital nationell samordnare behöver finnas. Vi tror att ny teknik där t.ex. tal översätts till skrift direkt i telefonen är något som kommer alltmer och kan underlätta kontakten mellan döva och hörande som inte kan teckenspråk. För vissa äldre kan det vara att föredra. Äldre är ingen homogen grupp, vissa behöver mer stöd, andra värdesätter självständigheten högt.

Moderaterna

Vi har för närvarande inget sådant förslag. Vi är emellertid beredda att se över förslaget noggrant. Det är viktigt att se till så att stöd av döv- och teckenspråkskompetens för äldre inte ska vara beroende av var i landet man bor.

8-åriga Elsa:

– Första gången jag inte fick tolk grät jag

Elsa har gått på simskola i Örebro 10 gånger och bokat teckenspråkstolk till varje tillfälle. Fem av gångerna kom ingen tolk. De första två gångerna blev Elsa ledsen och åkte hem igen och ville inte vara med. Men tredje gången kände hon sig tvungen att vara med ändå eftersom man inte fick missa fler än två gånger för att få sina simmärken.

– Simläraren var jättesnäll och försökte gestikulera till mig, berättar Elsa.

Elsas pappa Ola Lundström intygar att simlärarens positiva attityd räddat hela situationen men att det är beklämmande att som förälder se sitt barn uteslutas från sin fritidsaktivitet på detta sätt. Ola och Elsas mamma, Mona Riis, har anmält dessa fem uteblivna tolktillfällen till Patientnämnden. Liksom ytterligare 12 tillfällen där tolk uteblivit vid Elsas och hennes systers andra fritidsaktiviteter.

Tolk bokades till samtliga tio lektionstillfällen vid ett och samma tillfälle. Ola tycker att det är märkligt att det då inte går att schemalägga tolkar för alla tillfällen, utan att det ska variera. Förutom att det varierar om tolk kommer eller inte så har det dessutom varit fem olika tolkar som dykt upp vid dessa fem tillfällen.

– Vi bor i Europas teckenspråkiga huvudstad, men kan inte känna oss trygga i att våra teckenspråkiga barn ska kunna delta på sina fritidsaktiviteter på samma villkor som andra barn. Det känns motsägelsefullt, säger Ola.

Rent krasst skulle Ola vilja att Tolkcentralen betalar halva simskolan, då Elsa inte kunnat vara delaktig fullt ut.

Elsa berättar att tolkarna som kommit har skiftat i kvalitet. Någon har varit ganska dålig medan en annan varit riktigt bra. Egentligen skulle Elsa vilja att tolken var i vattnet bredvid simläraren, men hon tillägger att det allra viktigaste trots allt är

att ha kul, oavsett om det finns tolk tillgänglig eller inte.

– Jag älskar ju att simma! säger Elsa.

Elsa och hennes familj flyttade till Örebro för ett år sedan. Ola upplever att det är svårare att få tolk i Örebro än vad det var i Stockholm.

DT har kontaktat Magnus Sjögren, verksamhetschef på Tolkcentralen i Region Örebro län. Magnus hänvisar de uteblivna tolkningarna till den prioritetsordning de har som är politiskt förankrad. Prioritetsordningen har tre grundnivåer där den tredje och lägsta prioritetsnivån är uppdrag som härrör till en brukares fritidssysselsättning som idrottsutövande, studiecirklar och fritidskurser. Tolkcentralen gör ingen skillnad på barn och vuxna i prioriteringen. Statistiken visar att inom prioriteringsnivå 3 genomför Tolkcentralen i Örebro län 86% av alla beställningar som gäller barn under 19 år och 83% av beställningarna för åldersgruppen 35-64 år. Om ett skyndsamt uppdrag av högre prioritet än ett redan inplanerat uppdrag på prioritetsnivå 3 inkommer, så avbokas det uppdrag som har lägre prioritet – oavsett om det är bokat i god tid eller inte.

Magnus kommenterar Olas upplevelse om skillnaderna mellan Örebro och Stockholm så här:

– 2017 genomfördes i Örebro drygt 95% och Stockholm 96 % av alla inkomna beställningar så en liten skillnad finns. Det bör nämnas att de offentliga medlen för teckenspråkstolkning är mycket olika i Sverige beroende på var man bor. 2015 gjorde vi en jämförelse nationellt och som visade att Stockholm satsade 34 700 kr per tolkanvändare skriven i Stockholm. Motsvarande belopp i Örebro var 22 100 kr per tolkanvändare skriven i Örebro län.

SDR:s syn är att tolktjänsten ska vara likvärdig i hela landet. Denna syn delar Tolkcentralen i Region Örebro län helt och hållet, berättar Magnus och beklagar att det i dag ser olika ut i olika landstings/regioners satsningar på tolktjänsten.

TEXT & FOTO: MARIA NORBERG

Tolktjänst

DT FRÅGAR – PARTIERNAS SVARAR

Hur kan ni arbeta för att tolktjänsten för döva, hörselskadade, vuxendöva och personer med dövblindhet ska bli likvärdig i hela landet?

Vänsterpartiet

Det behövs en ny utredning om tolktjänst eftersom nuvarande system inte är fullgott. För V är det självklart att tillgången till tolk ska vara jämlik över landet. Tolktjänst ökar möjligheterna till delaktighet och inflytande i samhället genom att den bidrar till ömsesidig kommunikation, information och erfarenhetsutbyte. Tillgången till en välfungerande tolktjänst är både en språkpolitisk och funktionshinderspolitisk fråga samt en fråga om mänskliga rättigheter.

Socialdemokraterna

Målsättningen ska vara att tolktjänsten blir likvärdig i hela landet. Det är frustrerande att det finns en bristande likvärdighet över landet. Det finns intresse för mer samarbete mellan de olika lands-tingen. Vi vill driva på samarbetet inom Sveriges kommuner och landsting så att skillnaderna minskar.

Miljöpartiet

Tillgången till tolktjänster är en mycket viktig fråga som är starkt kopplad till tillgänglighet. Vi ville bl.a. att kommunikativ tillgänglighet, och däribland tillgång till tolkar, skulle tydliggöras i propositionen om lagen om bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Regeringen har tillsatt en utredning som nu pågår som tittar på just samordning av tolktjänsten, som ska utgå från tolkanvändarnas perspektiv. Regeringen har även under mandatperioden gjort en budgetsatsning på ökade möjligheter till tolktjänst i arbetslivet.

Sverigedemokraterna

Självklart ska det inte bero på vart du bor i Sverige. Vi Sverigedemokrater arbetar för nationella riktlinjer så att det blir likvärdigt var än du bor.

Centerpartiet

Det är viktigt att arbeta för att alla ska ha tillgång till jämlik vård och att klyftorna minskar. På många håll råder stor brist på teckenspråkstolkar. Det finns ett behov av att skapa bättre samordning för en mer jämlik tillgång till tolktjänst.

Liberalerna

Vi vill att ansvaret för tolktjänster samlas, det ska inte vara olika beroende på var man bor, och det borde vara en ingång oavsett vilken situation man behöver tolkning för. Det är pinsamt att flera regeringar trots flera utredningar inte lyckats lösa detta.

Kristdemokraterna

Vad gäller tolkfrågan menar vi att eftersom det finns behov av att samordna och effektivisera både språktolkning och teckenspråkstolkning skulle staten kunna ta ansvar för att kvalificerad tolktjänst finns tillgänglig på lika villkor oavsett var i landet man bor. Detta underlättas av teknikutvecklingen, där bildtelefoni redan i dag medger möjligheter till tolkning även om tolken inte är geografiskt närvarande.

Moderaterna

Nuvarande lagstiftning är tydlig med att arbetslivstolkning är ett ansvar för samtliga arbetsgivare. Därtill ska landsting/regioner erbjuda viss tolkning inom ramen för vardagstolkningen. Frågan om ett eventuellt samlat statligt huvudmannaskap för hela tolktjänsten kräver ett noga genomarbetat och väl förberett förslag. Dessa förberedelser och underlag saknas för närvarande. Därtill är det helt centralt att kvaliteten och tillgängligheten av tolktjänst kontinuerligt följs upp och utvärderas.

Ellen och Moa:

Vi vill att alla i skolan ska kunna teckenspråk

DT träffar systrarna Ellen, Moa och deras mamma Anna Söberg för att prata om hur skolan fungerar för dem. Flickorna går i två olika skolor. Båda skolorna har sina för- och nackdelar.

När DT träffar systrarna Ellen och Moa i skånska Hörby, har de precis slutat skolan för dagen och ska snart gå på simträning. De busar och retas med varandra, som vilka syskon som helst.

När skolan kommer på tal, berättar Moa entusiastiskt att hon älskar matte och so. Hon går i andra klass på Silviaskolan i Hässleholm, en kommunal hörselskola.

Om du fick bestämma, hur skulle din drömskola se ut?

– Att vi får ännu mer matte och so! säger hon leende.

Anna säger att Silviaskolan är välfungerande för Moa. De ställer krav och utmanar henne. Samtidigt är Anna bekymrad för att det är för lite teckenspråk där. Moas klass läser bara teckenspråk en gång i veckan, som nybörjarspråk. Alla övriga lektioner är på tal.

– Moa, som har teckenspråk som modersmål, borde istället läsa teckenspråk på samma sätt som i specialskolan. Hon ska exempelvis kunna få läsa mer om hur själva teckenspråket är konstruerat, dövas historia och kultur, säger Anna.

Inte alla lärare kan teckenspråk eller tecken som stöd heller. Det blir extra känsligt om Moa en dag glömmer att ta med sina hörapparater till skolan eller om hörapparaterna går sönder.

– Skolan borde ha en mer avslappnad inställning ifall Moa glömt att ta med sina hörapparater och tänka att de kan använda teckenspråk istället. Det händer att hon strängt blir tillsagd att hon ska komma ihåg att ta med sina hörapparater i morgon.

Annars är Anna i stort sett nöjd med Silviaskolan. Moa har också en storebror som går på Silviaskolan.

När DT frågar femteklassaren Ellen vad hon tycker om Östervångsskolan, är tonen en annan. Hon berättar argt att hon ofta får vänta tills andra i klassen kommer ikapp och att det har

varit frekventa lärarbyten. Nu har hon en bra mentor som hon hoppas få ha kvar ett bra tag.

Som förälder känner sig Anna frustrerad. Nivån är ibland för låg på Östervångsskolan och det finns elever med vitt skilda behov på skolan, vilket inte är fel i sig. Men då blir det svårare för lärare att försöka anpassa sig till alla elever. Då kan undervisningen riskera att bli lidande. Anna kan ibland se att Ellen blir uttråkad och omotiverad.

– Jag upplever att Silviaskolan är bättre på att utmana och motivera sina elever än Östervångsskolan. Samtidigt kan jag inte skylla allt på Östervångsskolan, det kan också bero på oss, säger Anna som samtidigt uppskattar att teckenspråksmiljön och dövmedvetandet är betydligt starkare där än på Silviaskolan.

Hon och Ellen har haft och fortsätter att ha en dialog med skolan om hur situationen framöver kan bli bättre.

Anna, Ellen och Moa är överens om en sak. Det behövs mer teckenspråk på både Silvia- och Östervångsskolan. På Silviaskolan kan långtifrån alla anställda teckenspråk. Och på Östervångsskolan finns enskilda anställda som inte kan teckna flytande.

Anna Söberg säger att mycket av dagens skolproblem hade varit lösta om barn med hörselnedsättning tidigt fick teckenspråk och om attityden till teckenspråk var mer positiv. Då skulle det säkert bli fler elever i specialskolan och bli mer teckenspråk i hörselskolan som Silviaskolan.

Anna efterlyser också en grundskola med teckenspråksprofil utan något hörselfokus. Alla som vill ha undervisning på teckenspråk kan få gå där. En sådan skola finns inte i dag. Istället finns specialskolor och hörselskolor som endast tar emot elever med hörselnedsättning. Hörande barn får inte gå där.

– Det skulle vara perfekt om en skola med teckenspråksprofil fanns! säger hon.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Utbildning

DT FRÅGAR – PARTIERNAS SVARAR

Sveriges Dövas Riksförbund yrkar att det svenska teckenspråket ska likställas med de nationella minoritetsspråken i skollagen och att alla som konstaterats vara döva eller har normbrytande hörselvariation ska ha rätt till teckenspråk oavsett skolform, hörselgrad eller hjälpmedel. Hur ser ni på det?

Vänsterpartiet

För oss är det viktigt att alla kan delta i undervisningen i skolan på likvärdiga villkor. Den som behöver hjälpmedel eller stöd ska ha rätt till det. Just frågan om att i skollagen behandla teckenspråket som ett minoritetsspråk har vi ännu inte tagit ställning till.

Socialdemokraterna

Vi vill att alla som har behov av teckenspråk ska ges möjlighet att lära sig det. Språklagen är tydlig med att den som har behov av teckenspråk ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket. Viktigt att personer som är döva eller har en normbrytande hörselvariation inte likställs med minoritetsgrupper. Samtidigt är de problem SDR pekar på viktiga att uppmärksamma och det finns ett behov av att se över hur språklagens rättigheter kan gälla alla barn, unga och vuxna.

Miljöpartiet

Vi har sett att utbildningssystemet i dag är fyrkantigt och inte passar behoven för alla familjer och barn med hörselnedsättningar. Vi har dock inget förslag om hur rätten till teckenspråk i skolan skulle kunna stärkas, genom t.ex. reformering av antagningsreglerna till specialskolan. Vi skulle som ett steg i rätt riktning gärna se att namnet Specialskola ändras. Teckenspråkiga barn är inte mer "speciella" än barn i andra språkgrupper. Begreppet specialskola bör därför ersättas med exempelvis grundskola för döva och hörselskadade.

Sverigedemokraterna

Vi är positiva till teckenspråk och att undervisningen utökas, också för de som själva vill lära sig det. Dock har vi inte tagit ställning i frågan om det skall likställas med ett minoritetsspråk.

Centerpartiet

Vi har inte tagit ställning till om det svenska teckenspråket ska vara ett minoritetsspråk. Däremot bör andra åtgärder vidtas.

Liberalerna

Vi anser att barns möjligheter att lära sig teckenspråk behöver öka. Egen hörselnedsättning bör inte vara ett krav – det kan ju till exempel handla om att kunna kommunicera med en familjemedlem.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna har inte tagit ställning till SDR:s yrkande men vi vill betona att teckenspråksinläringen ska ske parallellt med talutvecklingen hos ett barn med hörseltekniska hjälpmedel, man kan inte vänta och se om det behövs senare. Då är det försent, och i värsta fall har barnet inget fungerande sätt att kommunicera på.

Moderaterna

Det är viktigt att exempelvis döva barn och barn med talsvårigheter har goda möjligheter att lära sig teckenspråk. Vi har inte tagit ställning till om det svenska teckenspråket bör likställas med de nationella minoritetsspråken i skollagen. Däremot ser vi ett behov av att se över hur huvudmännen följer skollagen och skärpa Skolinspektionens granskningar så att det säkerställs att alla elever får det särskilda stöd och de särskilda anpassningar som de har rätt till.

Centerpartiet

– Valfrihet och egenmakt till alla

Trots sin korta politiska karriär fick Alexandra Royal stort förtroende av Centerpartiet i Örebro. Hon kandiderar på plats 15 av 43 till kommunfullmäktige.

– Det är lätt att klaga över att politikerna inte gör något bra och att de kör över oss. Vid flytten av Risbergsgymnasiet i Örebro för ett par år sedan träffade jag flera lokalpolitiker. Då förstod jag hur lite kunskap de hade om döva. Det måste finnas döva politiker i sådana här sammanhang, säger Alexandra Royal som länge funderat på att engagera sig politiskt.

I höstas bestämde sig Alexandra för att på riktigt kasta sig in i politiken. I november blev hon medlem i Centerpartiet. Hon upplever att partikamraterna har välkomnat henne med värme och tagit vara på hennes kompetens och potential. Alexandras förväntningar inför valet är ganska låga.

– Jag har inga höga förväntningar eftersom jag är ny inom politiken. Vägen till kommunfullmäktige är lång. Det tar tid att bygga upp förtroende, relationer och göra mig ett namn i Örebro.

Alexandras hjärtefrågor är det svenska teckenspråket och dövas rättigheter. Hon tror på valfrihet och egenmakt. Och hon brinner också för äldre frågor.

– Jag tror på valfrihet. Till exempel att

Örebro kommun ska ta hänsyn till döva seniorer i sina upphandlingar av hemvård. Kommunen ska se till att ta med företag som har teckenspråkig personal. Äldre döva ska kunna kommunicera med hemtjänsten och känna sig trygga i sina hem. Om valfrihet finns, då får äldre döva egenmakt över sina liv, säger hon.

Det finns de som är glada över att Alexandra blivit politiskt engagerad. Hon betonar att hon inte kan "rädda världen" eftersom det finns flera faktorer som gör det svårare att helt kunna påverka ett beslut i en viss riktning. En av faktorerna är kommunens ekonomi.

– Döva är inte en homogen grupp utan alla tycker och röstar olika. Ni ska rösta på det parti som ni tror på. Jag är ödmjuk och ni ska lita på att jag lyfter fram frågor som rör döva och teckenspråket. Jag är tydlig med att göra skillnad på mina personliga åsikter och vad döva tycker oavsett partitillhörighet.

Alexandra brukar vlogga på teckenspråk på Facebook. Varje vlogg textas. Hennes budskap ska nå alla oavsett hörselnedsättning. Inför valet kommer hon att kampanja för Centerpartiet och delta i partiets valvaka på valdagen.

– Att rösta är en möjlighet att vara med och påverka samhället, säger Alexandra.

TEXT & FOTO: SARAH REMGREN

– Antirasism, feminism

Mia Modig, efter många år som intressepolitiskt aktiv, vill nu ta plats i antingen riksdagen eller Stockholms landstingsfullmäktige för Feministiskt initiativ (FI).

– Om jag blir invald, kommer jag alltid att jobba med dövrågor.

Mia Modig röstade på FI i både EU- och riksdagsvalet under det så kallade supervalåret 2014. Hon blev inspirerad när partiet talade om identitetspolitik och intersektionalitet. Så hon bestämde sig för att bli medlem i FI samma år.

– Jag kände mig hemma i partiet, säger hon och förklarar vidare:

Intersektionalitet är ett begrepp som myntades av Kimbérle Crenshaw i USA 1989. Som svart kvinna kände hon sig inte hemma i vare sig den mansdominerade Black Power-rörelsen eller kvinnorörelsen som mest bestod av vita medelklasskvinnor. Istället engagerade hon sig i Black feminism-rörelsen. Hon var på den tiden kritisk mot genusforskningen om kvinnor som "bara" kvinnor.

I Mia Modigs fall är hon inte bara döv när hon engagerar sig i dövrörelsen. Och i funktionshinderrörelsen saknar hon språk- och kulturperspektivet i diskussionerna. Istället är FI hennes naturliga arena där hon kan verka "i skärningspunkten". I partiet kan

Feministiskt initiativ

Kristdemokraterna

och döva på agendan

både det ena och det andra diskuteras: alltså funktionsrätt- och dövfrågor.

– Jag vill hävda att FI är det mest dövvänliga partiet. FI har förståelse för att vi inte "bara" är döva, säger hon och berättar att i partiprogrammet nämns ordet teckenspråk på 17 ställen, t.ex. under kategorierna utbildning och nationella minoriteter.

Anledningen till att hon nu vill engagera sig politiskt, är att hon sedan unga år har varit intressepolitiskt aktiv på olika nivåer.

– Jag har märkt att det inte alltid är så lätt att som intressepolitiskt aktiv få till en förändring genom att försöka påverka politiker, säger hon som nu vill verka från andra sidan: som politiker.

– Om jag blir invald, kommer jag alltid att jobba med dövfrågor, säger hon och förklarar att hon då inte bara verkar för döva utan också för alla. När hon t.ex. talar om antirasism så finns döva ändå med, för det finns döva som diskrimineras på grund av etnicitet.

– Om jag vinner så lovar jag att bjuda döva, hörselskadade och personer med dövblindhet på fika varje fredag i riksdags- eller landstingshuset. Det är ett bra sätt att synliggöra oss i maktens korridorer, säger hon som har plats 23 på riksdagslistan och plats 5 på landstingslistan.

Hon ska kampanja på sin Facebook-sida, hålla torgtal och ha homeparty m.m. fram till valet.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

– Familjen är en grundsten i samhället

Gävlebon Piakerstin Silverdal (KD) kandiderar till kommun-, regionfullmäktige och riksdagen.

– Om jag blir invald hoppas jag kunna bygga broar mellan hörande politiker och personer med funktionsnedsättning, säger hon.

Piakerstin Silverdal mötte en kristdemokrat 2013. Då fattade hon tycke för KD:s familjepolitik och kristna värderingar. Hon gick med i partiet samma år.

– Familjen är en av grundstenarna i samhället. Det är viktigt att värna om barnen, för de är vår framtid, säger hon som förklarar att det också är av yttersta vikt att ta hand om personer med funktionsnedsättning, äldre, och utsatta personer.

Valfrihet är en av hennes hjärtefrågor. Att kunna välja skola, hemtjänst och äldreboende med mera, handlar om trygghet. Därmed stärks tilliten till våra samhällsfunktioner. En fråga som engagerar henne är tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

– Samhället är ännu inte tillgängligt för oss. Okunskapen är fortfarande stor och utanförskapet större för personer med funktionsnedsättning, exempelvis på arbetsmarknaden, säger hon som jobbar som undersköterska.

Hon vill också se att svenskt teckenspråk ska klassas som ett sjätte nationellt

minoritetsspråk. Då kan medborgare lättare kräva att få samhällsservice på teckenspråk. Språklagen, i vilket det svenska teckenspråket och de fem andra nationella minoritetsspråken regleras, räcker inte. För de fem nationella minoriteterna finns ytterligare en lag: lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Hon ska kampanja fram till valet genom att dela ut broschyrer och träffa folkpåstan. Det är inte första gången hon är med i valkampanjen. Hon kandiderade också 2014 och slutade som ersättare i kommunfullmäktige. I drygt ett halvår satt hon i vård- och omsorgsnämnden men gav sedan upp.

– Det var tufft att ensam representera KD och vara den enda döva i nämnden.

På frågan om hur hon ska göra om hon återigen kan få sitta i någon nämnd som ensam representant för KD, svarar hon att hon får kämpa och inte ge upp.

– Jag går in i det med nya krafter. Det är nyttigt för hörande politikerkollegor att se en döv politiker och vidga sin syn.

Vad tror du om KD:s chanser i riksdagsvalet? Ditt parti balanserar ju kring fyraprocentsspärren.

– Jag tror att vi klarar oss. Vi har starka frontfigurer.

På valsedlarna i Gävleborg har hon plats 21 (riksdag) och 16 (kommun/landsting).

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

FOTO: NICLAS MARTINSSON

Ulla-Bell Thorin, vila under ditt vackra blommande äppelträd

● Författaren Ulla-Bell Thorin har avlidit. Hon blev 80 år gammal. Ylva Björklund har skrivit en minnesteckning om henne på dovastidning.se. Ett utdrag ur den: "I sin allra sista bok Jag ryter liknar Ulla-Bell döva vid ett äppelträd. Hon beskriver målande hur vackra blommorna är när de får slå ut i all sin prakt och skönhet och hur näringsrika äpplena är som trädet bär. Och hur vintern aldrig vinner – våren kommer alltid. Och det gula gästna äpplet som alltid överlever vintern. Precis som teckenspråket. Ulla-Bell var arg på hur samhället bemötte döva och hon slutade aldrig att argumentera och påtala orättvisor. Hon var en fighter som aldrig släppte taget om kampen och rätten till teckenspråk ... Vila under ditt vackra blommande äppelträd".

FOTO: TOMAS KOLD

Historiskt möte i riksdagen om att höja teckenspråkets status

● Den 7 september 1969 ägde Dövas riksdag rum. I förstakammarsalen hade SDR 20 propositioner om bl.a. teckenspråk på skolschemat. Isabel Engwall, aktiv i organisationen Teckenspråkets röst och deltagare i mentorskapsprogrammet Makttrampolinen, blev inspirerad av Dövas riksdag. Därför arrangerade hon ett riksdagsseminarium den 16 maj i samverkan med Miljöpartiet, också i förstakammarsalen. Frågor som togs upp var om svenskt teckenspråk skulle likställas med talat svenskt språk och hur hörsel- och medicinnormen påverkade bemötandet av teckenspråket i samhället. Föräldrar till teckenspråkstalande barn och experter gav sin syn på dessa frågor. "Det blev väldigt lyckat. Jag vill säga att det här bara är början på kampen", säger Isabel Engwall.

FOTO: MARYAM BARARI/PRIVAT

Nytt om personer: prisbelönta Josette och modiga Torbjörn

● Josette Bushell-Mingo, konstnärlig ledare för Riksteaterns Tyst Teater, var en av de fem konstnärer som fick Ganneviksstipendiet på en halv miljon kronor var. En del av motiveringen löd: oräddhet och skarpa kännetecknade hennes verk. Till DN säger hon: "Jag älskar att jobba med Tyst teater. Skådespelarna bevisar gång på gång att de har något unikt att bidra med till teatervärlden. Genom att lyfta teckenspråket som ett etablerat språk bryter vi normer varje dag".

Den 25 maj paddlade Torbjörn Svensson över sundet från Helsingör till Helsingborg som en del i Deafblind Challenge. Det tog drygt en timme, rapporterar P4 Malmöhus. Syftet med turen var att visa att ingenting var omöjligt bara man fick rätt stöd. Nu får han inte assistans när han behöver det, vilket han är väldigt kritisk mot.

Nu är tolkning till och från engelska tillåtet i Skåne

Förra hösten skrev DT om att skånska tolkanvändare var kritiska mot att Tolkcentralen i Region Skåne endast gick med på att tolka mellan svenskt teckenspråk och talad svenska. Hos grannen Halland och i Stockholm, Västra Götaland och Örebro gick det däremot bra att få tolk som kunde tolka mellan olika språk.

– Det är inte OK att vi bor i "fel" landsting, sade Hedvig Ledung, representant från Skånes Dövas Distriktsförbund (SDDF) då.

Nu har Region Skåne gått med på att erbjuda tolkning mellan talad engelska och svenskt teckenspråk på prov under ett år med start den 1 maj 2018.

– Ett behov har flaggats för på olika sätt och det är osäkert hur detta behov ser ut. Våra politiker har tagit ett beslut om en provtid med tillhörande utvärdering, förklarar Peter Farkas, enhetschef för Tolkcentralen.

Linda Jonsson är en av de medlemmar som representerar SDDF i regionens funktionshinderråd. Hon säger att SDDF ser beslutet som mycket positivt – de har sedan 2016 kämpat för att ta bort restriktionen. Samtidigt säger hon att det egentligen inte ska behöva införas på prov utan vara permanent.

– Beslutet betyder mycket för tolkanvändarna. Vi kan i högre grad delta i samhället på samma villkor som alla andra. Nu kan vi exempelvis träffa engelsktalande anhöriga eller delta i en föreläsning på engelska, säger Linda Jonsson som samtidigt tillägger att SDDF är oroligt för att om behovet visar sig vara litet så återinförs restriktionen.

SDDF anser att Tolkcentralen i Skåne ska erbjuda tolkning mellan

olika (tecken)språk i den mån kompetensen finns. Ett exempel är att det ska gå att få tolk som behärskar talad danska – Skåne är ju en del av Öresundsregionen.

– Det finns dansktalande läkare i Skåne, till exempel, säger Linda Jonsson.

När DT frågar Peter Farkas varför de inte kan erbjuda tolkning mellan olika språk, svarar han kortfattat att beslutet gäller endast svenska, engelska och svenskt teckenspråk.

Det finns en del danska läkare i Skåne som bryter på svenska. Hur hanterar era tolkar detta?

– Brytning är ju förstas en annan sak. Då är det ju svenska men med dansk brytning. Då tolkar ju tolken givetvis så gott det går. Är brytningen grav och det inte går att tolka så är det ju inte möjligt att tolka, svarar han.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Bara svenska som gäller i Skåne

Tolkcentralen i Region Skåne har beslutat om att på att tolka mellan svenskt teckenspråk och svenska. Det gäller för alla tolkar som arbetar i Tolkcentralen i Skåne. Detta innebär att tolkar inte får tolka mellan svenska och engelska eller mellan svenska och danska. Detta beslut gäller för alla tolkar som arbetar i Tolkcentralen i Skåne. Detta beslut gäller för alla tolkar som arbetar i Tolkcentralen i Skåne.

DT skrev om den skånska tolkcentralens begränsade språkutbud i nummer 4 2017.

Ordförande Ingrid Widegren.

VDF har pensionärsträff på onsdagar.

En del av VDF:s styrelse.

DT besöker Vätterbygden's Dövas Förening

Artikelserien Landet runt fortsätter. Den här gången besöker vi Vätterbygden's Dövas Förening och dess lokal i Jönköping en varm sommardag.

Med på föreningens schema finns bland annat teckenspråkspodd och information om valet.

Föreningen, bildad 1910, huserar i en före detta skola för hörselskadade elever sedan 1990 och har sin lokal på övervåningen med utsikt mot Vättern.

Ni har verkligen vacker utsikt!

– Ja, det är fint. Men jag är van vid utsikten, säger en medlem och ler.

Föreningen hyr lokalen av kommunen. Ordförande Ingrid Widegren berättar att föreningen har varit mycket mån om att hålla den i gott skick och göra den trivsamt. När DT kommer på besök har pensionärsföreningen sin sedvanliga pensionärsträff som äger rum varannan onsdag.

En av deltagarna är Inga-Lill Nilsson.

– Jag känner mig hemma här. Mina föräldrar var döva så jag kom hit ofta, säger hon.

DT får veta att hennes morbror Holger Carlbergs persontecken faktiskt kom att bli synonymt med tecknet för Jönköping.

– Döva från andra ställen i Sverige pratade om "den där Holger från Jönköping". Då kom han att bli ett med staden och vi tecknar nu Jönköping så här, berättar Inga-Lill Nilsson.

Samtliga i dövföreningsstyrelsen är pensionärer och det är samma styrelse som för pensionärsföreningen. Praktiskt, men det är för att det är svårt att värva styrelsefolk, berättar Ingrid Widegren:

– Vi vet inte hur länge vi orkar, för vi har verkligen försökt få folk att vilja sitta i styrelsen.

– Min dröm är att den yngre generationen tar över efter oss, säger Berit Nilsson, ledamot.

Föreningen har drygt 80 medlemmar, en siffra som hittills varit stabil de senaste åren. Den yngsta är 10 år och den äldsta 93 år. De

flesta är omkring 50–60 år. Ljusglimtar finns dock.

– Yngre medlemmar har velat stanna länge och äta påsklunch och julbord med oss senast, berättar Berit Nilsson.

– Ja, det blev lyckat, kommenterar Ingvar Johansson, vice ordförande.

I staden finns en skola med döv- och hörselklasser, som kan ha en positiv inverkan på föreningens framtid.

– Vi uppmuntrar elever som går där att delta i nationella skolmästerskap för döva. Ungdomar brukar tycka att det är kul att träffa andra ungdomar, säger ledamot Stefan Fransson, som också är aktiv i Jönköpings Dövas Idrottsklubb.

Enligt honom kan det möjligtvis vara ett bra sätt att få in dem i dövföreningen sedan när de blir äldre.

En annan ljusglimt är att Region Jönköpings län ordnar Teckencaféet i föreningslokalen varje månad där exempelvis föräldrar och anhöriga till döva kan lära sig teckenspråk.

Trots vissa positiva tecken säger kassör Bengt Nilsson att föreningen inte kan tänka långsiktigt utan bara tar ett år i taget.

– Vi får se hur länge vi får ha den här lokalen, säger han.

– Det är en annan tid nu, den yngre generationen har inte samma behov av dövföreningen som vi, säger Ingrid Widegren som dock hoppas att föreningen fortlever i många år till.

Föreningen brukar, med inspiration av Stockholms Dövas Ungdomsråd, ordna teckenspråkspodd fyra gånger om året. Det är att medlemmar väljer ut vilken podd (radioprogram) de vill lyssna på via teckenspråkstolk. Podden är uppskattad av medlemmar, berättar styrelsen.

Annars brukar föreningen ordna föreläsningar, t.ex. om hälsa och folksjukdom. Och ibland åker pensionärsföreningen på utflykt.

I september är det val.

Vad ska ni göra inför valet?

– Vi kommer att bjuda in olika partiföreträdare och fråga vad de kan göra för oss döva, berättar Ingrid Widegren.

– Vi får då se hur olika politiker tänker, säger Stefan Fransson.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Från döv till döv

Under min tid som projektledare för Stockholms Dövas Förenings projekt Tredubbelt utsatt fick jag ofta kännedom om hur bemötandet mellan svenska döva och döva med annan bakgrund än svensk brast. Ofta är den första frågan "Varifrån kommer du?" och "Vilket land är du från?". Oavsett vad svaret är ges förutfattade uppfattningar, okunskap och fördomar grunden för det fortsatta (och ofta alltför korta) samtalet. Äh, det är en invandrare, tänker säkert många när de avslutar samtalet för att söka sig till någon annan att prata med.

Efter det ytliga, och kanske tarvliga, mötet står en döv person från ett annat land kvar och undrar om bemötandet hade blivit annorlunda och bättre om min härkomst och mitt svar varit en annan. Varifrån vi kommer är utanför vår kontroll och vore det inte bättre att ha en öppen och varm dialog två döva människor emellan, där våra ursprung är mindre viktigt?

Segregationen i samhället ökar och det drabbar även döva invandrare, i minst en dubbel bemärkelse. Varför har det blivit så här? Varför brister bemötandet allt för ofta? Kanske är det omedvetet och det kan handla om rädsla, okunskap, osäkerhet eller förutfattade fördomar om invandrare eller asylsökande.

I dagens mångfaldssamhälle ser vi olika ut och vi kan vara svar- ta, vita, röda, bruna eller ha någon annan hudfärg. Vi har olika religioner och använder ibland viss klädsel av kulturella traditioner eller seder. Se bortanför dessa saker för varifrån jag kommer, vad jag tror på eller vilka kläder jag använder är inte det viktigaste.

Våra gemensamma likheter genom att vi är döva och använder teckenspråk är så mycket större än våra olikheter. Tänk inte äh, det är en invandrare, utan tänk på att samtalet mellan er och dina handlingar kan utgöra en skillnad mellan integration och segregation. Det är bättre att mötas och se den döva människan. Genom givande samtal kan vägledning, råd och stöd, tips om aktiviteter på teck-

enspråk eller dövföreningen som mötesplats växa fram. Diskussioner om förskolan, grundskolan, gymnasiet och möjligheter till bra utbildning samt arbetstillfällen kommer så småningom fram. Det kan vara ett banalt samtalsämne för dig som är svensk eller bosatt i Sverige men för en invandrare eller nyanländ kan det vara mycket värdefulla tips och råd för deras egen utveckling och inkludering i vårt svenska samhälle.

Tänk inte nu att det är synd om invandrare eller asylsökande och att de är offer. Vi ska inte HJÄLPA dem – det handlar inte om det. Det handlar om att bemöta invandrare och asylsökande på ett bra sätt och se människan, bekräfta deras historia och existens samt välkomna dem i vår gemenskap. Segregation, utanförskap och bristande bemötande leder i större utsträckning till otrygghet och misstro. Att stärka varandra från döv till döv skapar en stark identitet och skapar större förutsättningar till delaktighet och engagemang.

Det är otroligt viktigt att uppskatta våra olikheter så att vi kan välkomna alla till vår (tecken)språkiga gemenskap. Hit och till SDR samt våra föreningar är alla välkomna oavsett vilken bakgrund du har. Det kvittar om du är kvinna, man eller icke-binär, svensk eller har en annan etnicitet, religion eller tro- suppfattning, din sexuella läggning.

Låt oss minska segregationen i vårt dövsamhälle, och samhället i stort, och istället inkludera flera för att stärka vår döva gemenskap.

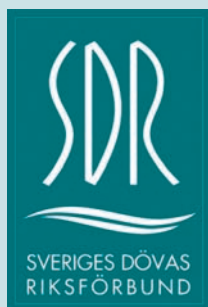

MIMOUNT TEBIBEL, STYRELSELEDAMOT

PÅ GÅNG I SDR

13/6 Socialstyrelsens funktionshindersråd
1-5/7 SDR deltar i Almedalsveckan, Gotland
2/7 SDR deltar på SPSM:s seminarium, Almedalen
4/7 SDR arrangerar seminarium, Almedalen
27/7-5/8 Europride, Stockholm
2-5/8 Dövas Nordiska Kulturfestival, Köpenhamn

14-19/8 Europride, Göteborg
22/8 SDR arrangerar workshop om utbildning
31/8-1/9 Förbundsstyrelsens sammanträde
21-23/9 Dövas Dag på Östersjön
22/11 Svenska Audiologiska Sällskapets dag

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
Tel vx: 08-442 14 61

Box 300, 793 27 Leksand
Tel vx: 0247-140 65

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikationsansvarig
jenny.ek@sdr.org
073-530 84 34 (sms)

Försäljning
shop@sdr.org
Tel vx: 0247-140 65

Bli medlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
SDR bg: 90 00 24-1

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Förbundsmöte och fyllnadsval

● I skrivande stund pågår förberedelserna inför SDR:s förbundsmöte den 1 till 3 juni i Linköping. Förbundet presenterar bland annat sin verksamhet under det föregående året och lämnar rapporter inom aktuella och angelägna frågor. Två fyllnadsval till förbundsstyrelsen kommer även att genomföras under förbundsmötet. Valberedningens förslag är Emelie Frost från Göteborg och Maths Pehrsson från Stockholm. Vid tidningens utgivning är förbundsmötet genomfört och ni hittar de största nyheterna från förbundsmötet på sdr.org och dovastidning.se. En summering av förbundsmötet kommer att finnas i nästa nummer av Dövas Tidning.

Två stora dövprofiler har gått bort

● Lars-Åke Wikström, även kallad LÅW, gick bort den 5 maj. LÅW är ett välkänt namn bland döva i Sverige men också i Europa och världen. Hans insatser för teckenspråk och tvåspråkighet öppnade många dörrar och resulterade i flera framgångar. Efter hans mångåriga styrelseuppdrag inom SDR, Dövas Nordiska Råd, World Federation of the Deaf och hans betydelsefulla insatser fick LÅW Kruthmedalj nr 24 år 2009. Samma år beslutade kongressen att vår internationella utmärkelse skulle ha namnet Lars-Åke Wikström International Award. Till hans minne finns en minnespecial i detta nummer av DT.

Ulla-Bell Thorin lämnade oss den 11 maj 2018. Hon var utöver sitt mångåriga engagemang i dövrörelsen och inom föreningslivet även välkänd för sitt författarskap. År 2005 fick Ulla-Bell SDR:s ärofulla utmärkelse Guldtecken. LÅW och Ulla-Bell – tack för allt!

Kommuner i fokus 14 maj

● Under Teckenspråkets Dag den 14 maj gick våra regionala och lokala organisationer ut med insändare och debattartiklar i flera lokaltidningar. Tillsammans uppmuntrade vi Sveriges kommuner att lyfta svenskt teckenspråk så att det får en lika stark ställning som ett minoritetsspråk i kommunen. I artiklarna nämndes att Skellefteå kommun och Sundsvalls kommun redan har likställt svenskt teckenspråk som minoritetsspråk gällande modersmålsundervisning. Örebro kommun är på väg och avser att ta beslut om döva medborgares rätt till teckenspråk inom exempelvis förskola, modersmålsundervisning och äldreomsorg. Det är dags för flera kommuner att stärka medborgarnas tillgång till teckenspråk på olika sätt. Spridningen av insändarna och debattartiklarna resulterade i totalt 35 publiceringar i olika tidningar, tack vare våra aktiva föreningar!

Ny dataskyddsförordning

● Från den 25 maj 2018 gäller en ny dataskyddsförordning, GDPR och syftet med lagen är att stärka individers rättigheter och integritet. Vi på SDR är måna om att leva upp till lagens intentioner och med fullt ansvar förvalta våra medlemmars, kunders och andras personuppgifter. Därför har förbundet inför den nya lagen gjort en integritetspolicy som beskriver hur vi hanterar personuppgifter inom vår verksamhet. Där framgår det att våra regionala och lokala organisationer har tillgång till uppgifter om våra medlemmar samt SDUF och SDP har tillgång till uppgifter för de som valt att vara medlemmar hos dem. Policyen finns på sdr.org.

Deaf Europride i Sverige

Stockholm 27 juli-5 augusti /

Göteborg 14-19 augusti

deafeuropride2018sweden.wordpress.com

Aktuellt kring tolkfrågan

● SDR har träffat och haft kontakt med Socialdepartementet om de 15 miljonerna för tolktjänst i arbetslivet. Frågan har också uppmärksamats i en debattartikel i DN. Vi kräver att de aviserade medlen måste bidra till konkreta förbättringar av tolktjänst i arbetslivet och inte bli ett extra statsbidrag till landstingen. SDR anser att en försöksverksamhet ska bedrivas, antingen i några landsting eller hos Arbetsförmedlingen. Vi har haft möte med Socialstyrelsen om tolktjänsten och om hur deras rapport om vardagstolkning bidragit till snäva bedömningar. Socialstyrelsen menade att rapporten bara var en kartläggning av tolkcentralernas praxis. Vi anser att statsbidragen till landstingen måste vara villkorade, vilket de inte är idag. I höst planerar vi en träff för föreningarnas tolkbrukarrådsrepresentanter för erfarenhetsutbyte och verktyg till påverkansarbetet.

SDR & EUD stöder Deaf Europride

● I SDR:s idéprogram lyfter vi mångfaldsarbete och alla människors rätt, inklusive HBTQ, att vara en del av dövrörelsen. Under sommaren 2018 är Sverige värdland för Europride – en europeisk festival för HBTQ. Festivalen sker i Stockholm den 27 juli till 5 augusti och Göteborg den 14 till 19 augusti. Då arrangerar även RFSL Regnbågen Deaf Europride. Inför detta tog SDR initiativ och kontaktade EUD för att i samverkan med dem uppmärksamma döva HBTQ i Europa och ge stöd till arrangemanget. EUD:s gensvar var positivt och i en film välkomnar SDR tillsammans med EUD döva och alla andra till Sverige och Deaf Europride i våra informationkanaler. Malin Kvitvaer kommer också att hålla en föreläsning om intersektionalitet och dövsamhället i Göteborg den 17 augusti. Mer information om Deaf Europride: deafeuropride2018sweden.wordpress.com

SDR på plats i Almedalen

● Ett intensivt påverkansarbete stundas nu inför valet i höst och SDR kommer att delta i Almedalsveckan den 1 till 5 juli. Förutom att lyfta dövas situation och rätten till teckenspråk under workshops och seminarier ska vi även knyta kontakter med bland annat politiker, tjänstemän, myndigheter och organisationer. Efter valet kommer vi att följa upp de värdefulla kontakterna både med de som vinner valet men också de i oppositionen. Vi arrangerar även ett eget seminarium "Hur kan vi öka dövas delaktighet och möjlighet på den demokratiska arenan?" den 4 juli, i samarbete med ABF. I SDR:s trupp ingår följande personer: Åsa Henningsson, Johanna Björck, Ola Lundström, Isabella Hagnell, Tobias Palmkvist, medlemmen Anne-Maj Magnström och Dövas Tidning genom Niclas Martinsson. Ni kan följa truppens arbete i Almedalen på SDR:s facebooksidea.

Dövas Nordiska Kulturfestival

Köpenhamn 2-5 augusti

dnkf18.com

Trevlig sommar!

Min själ är döv

Svenskt teckenspråk är mitt första språk och kommer alltid vara det! Jag hade turen att mina föräldrar fick kontakt med hörselhabiliteringen så fort de upptäckte att jag var hörselskadad när jag var spädbarn och hörselhabiliteringen rekommenderade teckenspråk så de fick lära sig och samtidigt fick jag gå på förskola med döva förskolelärare. Sedan fick jag fortsätta med teckenspråk även i grundskolan då mina föräldrar såg till att jag skulle få det. De tjuvade på Jönköpings kommun så att det bildades en döv/hörselklass i en grundskola som jag fick äran gå på. Det var perfekt för mig, jag fick välja mellan teckenspråk eller att tala.

Sedan kom jag till högstadiet och då fanns det tyvärr ingen teckenspråksundervisning och man kom in i puberteten så alla hormoner var överallt, så jag bestämde att jag ville gå på Birgittaskolan i Örebro istället. Så jag flyttade till ett elevhem på Birgittaskolan och började klass 9. Jag stormtrivdes där och fick allt på teckenspråk, både i undervisningen och ett socialt liv. Sedan när jag kom till sista terminen på klass 10 så hamnade jag tyvärr fel, det blev bråk och mobbning i skolan och jag mådde jättedåligt, så jag fick sluta tidigare och fick komma hem till min familj där jag fick lugn och ro igen och gjorde de sista skoluppgifterna.

Efter det så beslöt jag att jag ville stanna kvar hemma i Jönköping och fortsätta på ett naturbruksgymnasium med hästinriktning. Då hade jag mikrofon som hjälpmedel och det fungerade bra. Jag stormtrivdes på skolan, jag fick ju även syssla med det jag älskade: hästarna!

När sista sommarlovet närmade sig så vaknade jag en morgon och förlorade all min hörsel helt och hållet, jag fick även hög tinnitus, så att jag fick huvudvärk varje dag. Då fick jag panik, hur skulle jag göra? Jag gick ju på en hörande skola och flesta av mina vänner kunde inte teckenspråk, så jag blev väldigt deprimerad under sommaren. Sen vid skolstarten under hösten fick jag en ung tjej som tolk som jag klickade jättebra med så vi blev även vänner.

Mitt allt i detta var det många undersökningar på sjukhuset för att försöka hitta orsaken och framförallt lösning till varför jag förlorade min hörsel och hade så hög tinnitus.

Läkaren kom fram till att CI skulle vara en bra lösning för mig. Vid den tiden var många emot CI, även jag, det var en otäck och klumpig sak som man hade vid örat. Men läkaren förklarade att det skulle passa mig väldigt bra och framförallt minska min tinnitus. Då kände jag att jag hade inget att förlora. Så jag opererade mig november 2012 och sedan fick jag inkoppling den 22 december. Den dagen kommer jag aldrig glömma, jag fick höra världen igen och min tinnitus minskade dramatiskt, så jag fällde många lyckotårar.

Men jag insåg också hur viktigt teckenspråket är och vilken tur att jag har fått chansen att lära mig det, annars vet jag inte alls vart jag skulle tagit vägen. Även om jag kan tala och höra en del så kommer jag alltid välja teckenspråket ändå, för det är min direkta kommunikation och ett bekvämt språk för mig, för annars måste man alltid anstränga sig för att höra och tala.

Med åren så drogs jag in i föreningslivet och fick lära känna många nya härliga individer som har samma sorts identitet som jag.

Jag vill kämpa för dövas rättigheter för jag är fortfarande döv eftersom mitt CI är ett hjälpmedel – min själ är döv. Jag vet att vi döva kan och vi är grymma på vår sak så varför ska vi inte ha samma rättigheter som alla andra hörande?

JONNA SJÖGREN, STYRELSELEDAMOT

VAD HÄNDER I SDUF?

14-17/6 Järvaveckan med projektet VI SKA MED, Stockholm
24-30/6 Barnläger för 6-12 år i VV folkhögskola, Leksand
1-5/7 SDUF, BOUJT och VI SKA MED i Almedalen, Gotland
12-15/7 EUDY General Assembly, Rumänien
9-15/7 Nordiskt juniorsläger för 13-17 år, Finland
21-29/7 Europeiskt (EUDY) juniorsläger för 13-17 år, Slovakien

1-5/8 Spelläger för 13-17 år i Spelens Hus, Malmö
2-5/8 Nordisk dövkulturfestival i Köpenhamn, Danmark
5-11/8 Nordiskt ungdomsläger för 18-30 år, Danmark
23-26/8 Ridweekend för 18-30 år, Leksand
31/8-2/9 Bemötandebildning för BOUJT-syssnare, Stockholm
Höst Stadskampen 2018 (framflyttad). DDU är värd, Leksand

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Laith Foad Fathulla
laith@sduf.se

Twitter: @_sduf
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se

Alexandra med Alice och Melina.

Världsbarnläger i Argentina 2018

● Jag, Alexandra, fick äran att jobba som svensk ledare med två coola deltagare, Alice och Melina, på WFDYS:s världsbarnläger i Argentina. Det var en oförglömlig resa till andra sidan jordklotet! Vi träffade många deltagare och ledare från Norge, Tjeckien, Storbritannien, Frankrike, Schweiz, Italien, Australien, Nya Zeeland, Indonesien, Sydkorea, Japan, Chile, Uruguay och Argentina.

Vi bodde på en häftig plats med olika lekplatser där man kunde leka, springa och bara vara. Veckan innehöll ett riktigt fullspäckat schema med olika roliga aktiviteter. Bl.a. åkte vi på rundresa i huvudstaden Buenos Aires, lärde oss Argentinas historia och såg olika fascinerande platser.

Det var många av oss från Europa som fick en kulturchock; argentinarens tidsuppfattning. De var avslappnade och tog inte tiden på så stort allvar, vilket var en bra erfarenhet för oss alla, även om Alice och Melina frågade mig var tionde minut när nästa aktivitet skulle börja.

Deltagarna hade verkligen kul under kulturkvällen där vi fick utbyta våra kulturer med varandra. Såklart tog vi svenskar med en massa smaskigheter som lösgodis, Marabouchoklad, kexchoklad samt knäckebröd med kaviar. Förvånade nog så gillade de flesta knäckebröd med kaviar, de ville bara ta mer och mer. Alice och Melina gapade och trodde inte att de andra länderna skulle gilla det så mycket.

Det var riktigt härligt att se hur Alice och Melina kommunicerade med deltagare från olika länder. I början kunde många deltagare inte internationella tecken men alla lärde sig otroligt mycket på bara en vecka. Alice och Melina var glada och ville egentligen fortsätta med lägret en till vecka men de var ändå nöjda och tyckte det var skönt att få åka hem till Sverige och äta svensk mat. Stort tack till SDUF för att vi fick åka dit!

Svenska ledaren Alexandra Polivanchuk

Projektet VI SKA MED under Järvaveckan

UH, DBU och SDUF:s arbetsmarknadsprojekt VI SKA MED har ett tält under Järvaveckan i Stockholm den 14-17 juni. I tältet har de bland annat liveodd med olika aktörer på arbetsmarknaden. Planering pågår nu, så följ deras Facebooksida "Projekt - VI SKA MED". Ni är alla varmt välkomna att titta förbi deras tält!

SDUF, BOUJT och VI SKA MED till Almedalen!

SDUF kommer att åka till Almedalen på Gotland den 1-5 juli via Laith Fathulla, Jonna Sjögren, Jessica Madan och Alexandra Polivanchuk och kommer att lobba för temat #inkluderadövkompentens. Projektet BOUJT och VI SKA MED finns också på plats. VI SKA MED kör även ett eget seminarium. Följ våra sociala medier för mer uppdateringar!

Kurser med SDUF under våren

Under april-maj har SDUF haft tre toppenhelger – se här nedan. Stort tack till er alla som deltog – vi ser fram emot ert fortsatta värdefulla engagemang!

Ungdomsklubbskonferens 20-22 april med ungdomsklubbar från hela Sverige i Uppsala på temat Dövkultur.

Lägerledarutbildningshelg i Örebro 27-29 april där alla lägerledare inför sommarens läger fick träffas, planera och få värdefulla verktyg.

Styrelseutbildningen "Turkost fokus på styrelsearbete för döva ungdomar" 11-13 maj på Västansviks folkhögskola i Leksand.

Trevlig sommar önskar SDUF!

SDUF vill även hälsa till alla deltagare och ledare på alla sommarläger: HA KUL!

Pensionärer är en stor väljargrupp i årets val

Det är valår och samtliga partier gör satsningar på pensionärerna, en stor och viktig väljargrupp. Det betyder att vi måste vara aktiva och kontakta politiker samt ansvariga för äldres hälsa, vård och omsorg för att få med teckenspråkiga äldres behov i partiernas valprogram. Styrelsen arbetar för att bygga nätverk med politiker, beslutsfattare och pensionärsorganisationer. SDP:s föreningar bör, tillsammans med sin dövförening, kontakta lämpliga lokala politiker etc. Det är viktigt att föra fram våra behov av teckenspråkig personal inom vård, äldreboende och hemtjänst. Hänvisa gärna till Skånemodellen med Äldrevägledare samt Örebromodellen med Servicecenter för teckenspråkiga.

I den s.k. pensionspyramiden finns flera system för pension. Allmän pension är den statliga pension som Pensionsmyndigheten ansvarar för. Alla som arbetat eller bott i Sverige får allmän pension. Inkomsten kan gälla t ex lön, arbetslöshets-, sjuk eller aktivitetsersättning och föräldrapenning. Varje år avsätts 18,5% av din pensionsgrundande inkomst dvs lön och ersättningar till din framtida pension samt 2,5% till premiepensionen som ingår i den

allmänna pensionen. Den betalas ut så länge du lever. Löntagaren, alltså du, bestämmer själv om dessa 2,5% ska placeras i fonder du väljer eller om Pensionsmyndigheten ska placera pengarna – oftast i AP-fonderna. Är du gift eller har registrerad partner kan du välja att föra över premiepensionen till maka/make eller partner.

Tjänstepension betalas in av arbetsgivaren och ingår i den allmänna pensionen.

Garantipension får en person som har låg pension. Har du inte haft någon inkomst kan du ha rätt till garantipension, som är ett grundskydd. Du som har låg pension kan också ansöka om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Båda förmånerna kan 65+ som är pensionär ansöka om.

Vi önskar er en fin sommar!

INGVAR EDWALL, LEDAMOT

Tips till föreningar: starta en vängrupp

● Styrelsen ser gärna att medlemmarna är aktiva och tar del i verksamheten. Vi vill ha ett levande förbund. Det kan vi endast skapa tillsammans. Vi vet att det finns medlemmar som inte orkar vara aktiva. Vi får inte glömma dem. Man kan bilda en "vängrupp" i vilken man turas om att besöka dem som sitter ensamma – fika och "skvallra" lite. Det blir en ljuspunkt i vardagen. De som inte besöker föreningen så ofta bör också få viktig information. Vi har förut bett föreningarna att utse en kontaktperson som ansvarar för att alla får information. Tips till föreningar som ligger nära en tolkutbildning. Bjud in eleverna till era möten och lär dem äldre tecken.

Stämma i Härnösand.

Tunga bortgångar: Låw och Ulla-Bell

● Inom loppet av två veckor har vi nåtts av de tunga budskapen att två av dövrörelsens personligheter och kämpar har gått bort – Lars-Åke Wikström (LÅW) och Ulla-Bell Thorin. LÅW har betytt mycket vad gäller Dövmåttande och Teckenspråkets ställning. Hans förmåga att föra fram sitt budskap och få människor att lyssna var unik och har bidragit till framsteg för döva både nationellt och internationellt. Ulla-Bell Thorins kamp för rättvisa och dövas rättigheter har också bidragit till att förbättra dövas situation. Många, både inom och utom dövrörelsen, har läst hennes böcker och fått sig en tankeställare. LÅW och Ulla-Bell lever kvar i våra minnen. Kampen fortsätter under parollen "Döva KAN".

Senaste förbundsnytt

● Styrelsen hölls sammanträde 10-11 april 2018 på Västansviks folkhögskola, där ledamöterna passade på att besöka SDP:s arkiv, som Ingvar Edwall ansvarar för. Planeringen inför SDP:s stämma 2019 i Härnösand är redan påbörjad. Det är tid för föreningarna att fundera på förslag och motioner, vilka ska sändas in i november. Styrelsen diskuterade med ansvariga på Västansvik om att åter genomföra kurser för pensionärer. Dessa kurser har tidigare varit mycket populära. Olika förslag på teman kommer att skickas ut till medlemmarna. En viktig fråga var och är hur vi för fram teckenspråkiga äldre dövas behov inom Hälsa, Vård och Omsorg. SDP:s Informationsfolder och Normalstadgar ska omarbetas.

Kontakta oss
Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se

Ordförande
Kerstin Kjellberg
k.kjellberg.mo@gmail.com

Vice ordförande
Thyra Lindström
thyra.lindstrom@gmail.com

Ekonomiansvarig
Ingvar Edwall
perik@bahnhof.se

Ledamot
Johnny Slotts
johnny.slotts@gmail.com

Ledamot
Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Konfirmationsträff i Stockholm 50 år senare

Vi har haft kul och umgåtts med gamla skolkamrater, besökt Oscarskyrkan, ätit lunch på stan och middag på en restaurang. Pelle Kanbjer berättade om gamla Manillaskolan under dagen. Tusen tack för allt! **Inger Andersson**

Våra utbildningar
Läsåret 2018/2019

www.vastanviksfhs.se

Vår käre

**Bertil
Bukowinski**

* 17 mars 1947

har lämnat oss
i stor sorg och saknad

Kalmar
den 3 maj 2018

**LULU
Eja och Maria
Barnbarnen
Släkt och vänner**

*Minnen som rör
vid vårt hjärta
går aldrig förlorade.*

Begravningsgudstjänsten
äger rum i Heliga Korsets
kyrka fredagen den 1 juni
kl. 13.00. Akten avslutas
vid graven. Tänk gärna på
www.cancerfonden.se

Se minnessida på fonus.se

Jag är cykelfrälst!

Med cykeln känner man sig fri, får upptäcka nya platser och bättre kondition på köpet. Jag älskar det. Stopp! Du ska inte tro att jag alltid gillat det. Jag måste ta det från början...

För över 14 år sedan cyklade jag på en gammal röd Crescent-cykel. Pappa hittade den på sitt jobb och tyckte att det var fy skam att ingen använde den. Cykeln blev stulen och det var inte en ovanlig händelse i Örebro. Blocket blev min... egentligen pappas bästa vän och han hittade en ny cykel till mig. Tyvärr fanns den i Malmö. Pappa, alias allfixaren vars favorituttryck är "Lugnt, pappa fixar det", ordnade en transportlastbil som körde upp den till Örebro gratis. Jag älskade att ta mig överallt på cykeln. Min synnedsättning blev allt sämre med tiden. En dag för 10 år sedan insåg jag att det var dumt att fortsätta cykla i stan. Tänk om jag krockade med en gammal gubbe och hur i friden skulle jag kunna förklara mig? Det blev ett offentligt tillkännagivande att jag slutat cykla och den fick återvända hem till Malmö.

Under åren har jag inte varit sugen på att cykla. Jag fann andra sätt att transportera mig så jag saknade inte det. En sommar på Västankv folkhögskola fick en kompis världens bästa idé – det var att vi skulle ta och cykla till Leksand. Jag vägrade. Hon var så envis och rotade i skolans cykelförråd. Bingo! Där fanns det en tandemcykel. Jag känner henne mycket väl och vet att det kunde gå galet till. En annan kompis kom ovetande förbi och min kompis undrade om de kunde visa för mig att det inte var livsfarligt att cykla tandem. De satte sig på den. Glatt vinkade de när de cyklade förbi oss. I backen mot Röda havet fungerade bromsen inte, deras ben flaxade ut medan pedalerna snurrade allt snabbare. Deras ansiktsuttryck var av skräck! Cykeln krockade med kanten och de flög, som tur var, ut över gatukanten på gräsmattan. Det var en traumatisk upplevelse för mig även om jag inte satt på cykeln. Du, jag är inte klar än...

Förra året övertalade samma kompis mig att vi skulle köra hela Vätternrundan på tandem. Det krävdes lite övertalning innan jag

gick med på det. Hennes argumentation var att vi redan var bra tränade och att det blir en rolig utmaning. Idag inser jag att den största utmaningen är och kvarstår, att hitta en bra tandemcykel till landsvägscyckling. Jag har googlat som en galning och det är ingen marknad för snabba tandemcyklar i Sverige. Vi måste ha en för att börja träna ute på vägarna och medverka i olika lopp för att klara Vätternrundan 2019.

Till sist blev det en rostig, trasig och begagnad tandem. Efter en uppfräschning var den körklar och fick namnet Otto. OO står för hjulen och TT för styren. Det är coolt att köra tandemcyckling. Man måste vara samspelta för att få det ska bli en rolig upplevelse och cykla smart. Det är en skillnad mot att cykla i duo i jämfört med solo. Den som sitter fram och styr cykeln kallas för pilot och jag som sitter bak för stoker. Jag tar vanligtvis emot socialhaptiska signaler* på min rygg. När vi cyklar blir det ombytta roller. Piloten/kompisen är döv och jag gör socialhaptiska signaler på hennes rygg. Det är häftigt att se att hon måste träna upp sitt taktila sinne och vi diskuterar mycket hur vi kan kommunicera bäst på cykel. Och att bli ännu mer samspelta. Vi är en ovanlig duo ute på landsvägarna med ett leende på läpparna och vinkar till alla som vi cyklar förbi. Det är alldeles underbart och jag har återfunnit min cykelglädje, på ett annat sätt.

SARAH REMGREN drömmer om att äga en racertandem och i sommar kommer det att bli många cykelutflykter. Den här krönikan finns också på teckenspråk på dovastidning.se.

Socialhaptiska signaler ritas på ryggen med handen för att tala om vad som sker här och nu. Mer information finns på socialhaptisk.nkcd.se.

Webb-tv på dovastidning.se

DT har besökt Fredrik och Simone Lindvalls nyöppnade restaurang i Örebro under lunchrusningen.

DT har följt Stockholms Dövas Förenings praktfulla 150-årsjubileum, som avslutades i Stadshuset.

EN SUPERDUPER
VARM SOMMARDAG.

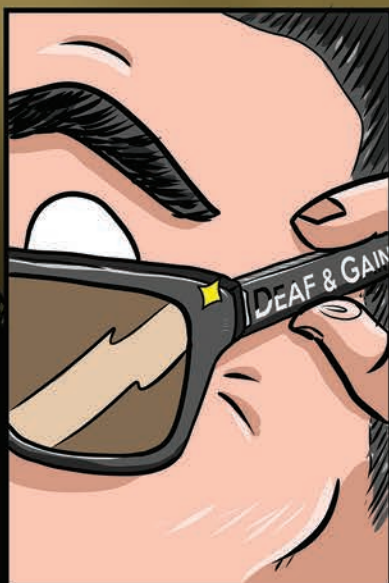
JAG ÄR RÄTT
SÅ VARM. JAG TAR
AV MIG TRÖJAN...

STARKT SKEN!

SVÅRT ATT SE!

DÖVHETEN

AV VIKTOR JÄDERLUND

Stockholmstolkarna
önskar

GLAD SOMMAR!

Följ STAB på FB:
www.facebook.com/stockholmstolkarna

www.stockholmstolkarna.se